

บทเรียนหลังการประชุม HA Forum สามประสาน

21-22 พฤศจิกายน 2548

The Tide Resort

ตัวอย่างการสร้างบทเรียนจากการทำงานประจำ

นพ.อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล

การจัดการคือหัวใจ	2
Surveyor Competency	4
Apply MBNQA Principle to HA	5
Core Values Application	6
เป้าหมายของการให้คำปรึกษา	7
เก็บตกจากบางแสน	9

การจัดการคือหัวใจ

การจัดการคือหัวใจของความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่
การฝึกฝนการจัดการจึงเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติในทุกโอกาสที่เป็นไปได้
การจัดการที่ดีเริ่มด้วยการคาดการณ์อนาคตว่าอะไรคือสิ่งยุ่งยากหรือความยากลำบากที่มี
โอกาสจะเกิดขึ้น แล้วหาทางออกแบบวิธีทำงานเพื่อลดความยุ่งยากนั้น

การประชุมกลุ่มพร้อมกัน 20 กลุ่ม แล้วจะให้ทุกกลุ่มได้มีโอกาสนำเสนอผลงานไม่ใช่เรื่องง่าย
ทางออกทางหนึ่งคือการให้ตัวแทนของกลุ่มมาคุยกันก่อน แล้วเอาข้อสรุปของกลุ่มตัวแทนนำเสนอต่อที่
ประชุมใหญ่

การให้ตัวแทน 20 กลุ่มมาประชุมก็มีโอกาสประสบปัญหาว่าไม่สามารถนำเสนอแลกเปลี่ยนได้
อย่างทั่วถึง จึงต้องจัดกลุ่มตัวแทนแต่ละเรื่องออกเป็น 3 กลุ่ม

มี 3 เรื่อง เรื่องละ 3 กลุ่มตัวแทน รวมเป็น 9 กลุ่มตัวแทน โอกาสเกิดความสับสนในการ
รวมกลุ่มใหม่ย่อมเกิดขึ้น

การจัดการคือการจัดหมวดหมู่ของกลุ่ม การกำหนดชื่อเรียกกลุ่ม และการกำหนด
สถานที่ของกลุ่ม

หากทำได้แบบนี้ การรวมกลุ่มใหม่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และไม่สับสน
จะเกิดขึ้นได้ต้องมีผู้รับผิดชอบเข้ามาจัดการ

การเตรียมประเด็นในการประชุมและเอกสารประกอบการประชุมก็ต้องจัดการ

การจัดการที่ดีคือการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าผู้เข้าประชุมจะมีปฏิกิริยาต่อเรื่องดังกล่าวอย่างไร
ต้องมีความชัดเจนว่าเป้าหมายของการประชุมคืออะไร ต้องการเนื้อหาหรือต้องการกระบวนการมีส่วนร่วม
ซึ่งจะนำมาสู่การวางแผนว่าผู้เข้าประชุมจะเป็นใคร เราจะให้ข้อมูลเบื้องต้นอะไรแก่ผู้เข้าประชุม
ประเด็นอภิปรายกลุ่มจะนำมาสู่ข้อสรุปที่เราต้องการอย่างไร

เอกสารที่ใช้ประกอบการประชุมต้องเป็นเอกสารที่ผ่านการสังเคราะห์จนเกือบสำเร็จรูปแล้ว
ยิ่งที่ประชุมใหญ่มากเท่าไร ยิ่งต้องใกล้สำเร็จรูปมากขึ้นเท่านั้น ข้อมูลที่เป็นสิ่งรู้งริงจะทำให้ที่ประชุม
เสียเวลากับเรื่องที่ไม่ตรงประเด็น บางครั้งสร้างความเข้าใจผิดในเจตนาของผู้จัด

การบริหารเวลาในการประชุมก็ต้องจัดการ

กำหนดการทุกอย่างถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า เมื่อเรื่องหนึ่งเกินเวลา ก็ทำให้เรื่องที่เหลือถูกกิน
เวลา

ความมีประสิทธิภาพคือความสามารถในการจัดการให้การประชุมอยู่ในกำหนดเวลาที่วางไว้
โดยได้เนื้อหาสาระสำคัญครบถ้วน

จึงต้องมีการวางแผนว่าจะจำกัดเวลาของผู้ที่อภิปรายเป็นอย่างไร จะรวบรวมความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมที่ไม่มีโอกาสพูดในที่ประชุมใหญ่อย่างไร

การปิดประชุมก็ต้องจัดการ

ประชุมขนาดย่อมกว่าคนที่ ไม่มีรูปไว้เป็นหลักฐานที่ระลึก ประวัติศาสตร์ก็แห้วหายไป ช่วงหนึ่ง

ถ้าคิดอย่างงูทะเลงู ก็ทำกันแบบงูทะเลงู ไม่มีทางสมบูรณ์

การทบทวนเหตุการณ์สำคัญ น่าจะนำมาสู่การวางระบบเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการอย่างราบรื่น

ทุกคนสามารถเป็นอาสาสมัครผู้จัดการได้ Tony ใช้คำว่า Feather on the Hat เป็นชนนกบนยอดหมวก ทำให้หมวกมีความสวยงามและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

อนุวัฒน์ ศุภชติกุล

บนเส้นทางบางแสน-กรุงเทพ

22 พฤศจิกายน 2548 เวลา 15.45 น.

Surveyor Competency

มีข้อเสนอจากที่ประชุม HA Forum สามประเด็นว่า น่าจะมี Continuing Consultant Education ทำนองเดียวกับ CME และ Good Practice Sharing เพื่อให้มั่นใจว่าที่ปรึกษาจะมีความรู้ความสามารถที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

มีข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ดังนี้

1. มีความจำเป็นในเรื่องการศึกษาต่อเนื่องสำหรับที่ปรึกษาและผู้เยี่ยมสำรวจ รูปแบบจะเป็นอย่างไรน่าจะต้องคิดให้ชัด โดยใช้หลักการการศึกษาผู้ใหญ่ มีความต่อเนื่อง มีการ update ตัวอย่างที่เป็นไปได้: สรุปย่อเอกสาร (synopsis), powerpoint ประกอบเสียง, กรณีศึกษาพร้อมคำถาม, multimedia, e-learning
2. การประเมินเพื่อให้ credit หรือการกำหนดระดับความรู้ความสามารถ น่าจะมีความลึกมากกว่าการตอบข้อสอบแบบ CME เช่น เป็นการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง, การวางแผนการเยี่ยมให้คำปรึกษา/เยี่ยมสำรวจ, การปรับปรุงรายงาน
3. การจัดการเรียนรู้แบบ face to face ตามประเด็นที่วิเคราะห์ว่าเป็นจุดอ่อน (วิเคราะห์ตนเองหรือวิเคราะห์จากผลงาน) น่าจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถที่ดี โดยขนาดของกลุ่มจะต้องไม่ใหญ่เกินไปจึงจะสามารถตรวจสอบความรู้ความเข้าใจได้อย่างแท้จริง
4. ระบบ feed back จากโรงพยาบาล น่าจะพัฒนาให้มีส่วนช่วยให้ที่ปรึกษา/ผู้เยี่ยมสำรวจเห็นโอกาสพัฒนาที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยไม่ถูกชี้นำจากข้อคำถาม
5. จะกระตุ้นให้เกิด Good Practice Record & Sharing ได้อย่างไร เป็นสิ่งท้าทาย ทำอย่างไรจะสามารถถอดรหัส good practice ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรได้หรือไม่ และทำอย่างไรจะสร้างวัฒนธรรมการบันทึกได้อย่างไร

อนุวัฒน์ ศุภชุติกุล

ทางด่วนพระราม 9 - แจ้งวัฒนะ กลับจากบางแสน

22 พฤศจิกายน 2548 เวลา 16.45 น.

Apply MBNQA Principle to HA

มาตรฐานส่วนที่ 1 ของ HA ได้นำข้อกำหนดของ MBNQA มาใช้โดยเลือกและปรับให้เรียบง่าย
ขึ้น การนำข้อกำหนดของ MBNQA มาใช้จึงต้องนำแนวคิดสำคัญมาใช้ควบคู่กันไปด้วย

1. ทุกถ้อยคำในข้อกำหนดมีความหมายที่ต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ไม่อาจจะเลย
ได้ เช่น

ปรับปรุงระบบวัดผลงาน	ต้องตีความหมายว่าอะไรคือระบบวัดผลงาน ไม่ใช่แค่ IT แต่หมายถึงการ เลือก รวบรวม เชื่อมโยง ปรับไปในทิศทางเดียวกัน วิเคราะห์ เผยแพร่ ใช้ ประโยชน์ในการกำหนดลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนา การปรับปรุงระบบวัดผลงานคือการปรับปรุงองค์ประกอบทั้งหมดดังกล่าว
ให้สอดคล้องกับความต้องการ ทิศทางบริการ สุขภาพ และการ เปลี่ยนแปลงของ สิ่งแวดล้อม	ต้องมีการวิเคราะห์ว่าอะไรคือความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป ของผู้ใช้กลุ่ม ต่างๆ อะไรคือทิศทางบริการสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและ มีผลต่อระบบวัดผลงาน

2. การออกแบบวิธีดำเนินงานที่เป็นระบบ คือการกำหนดอย่างชัดเจนว่าวงรอบของการ
ดำเนินงานเป็นอย่างไร มีกระบวนการที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง มีผู้รับผิดชอบ ซึ่งอาจจะแสดงให้เห็นเข้าใจได้
ง่ายด้วยการเขียน diagram ประกอบ และกำหนดเวลาที่ชัดเจน เช่น ในกรณีการปรับปรุงระบบวัด
ผลงาน น่าจะมีความชัดเจนว่าจะต้องมีการประเมินความจำเป็นในการปรับปรุงในช่วงเวลาใด

3. การใช้มุมมองเชิงระบบ การพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบท และการใช้ core values ของ
การพัฒนา ควบคู่ไปอย่างเป็นธรรมชาติ

ทางด่วนพระรามเก้า-แจ้งวัฒนะ กลับจากบางแสน

22 พฤศจิกายน 2548 เวลา 16.55 น.

Core Values Application

ถ้าจะพูดเรื่อง core values กับผู้บริหาร ประเด็นที่มุ่งเน้นคือผู้บริหารจะสร้างบรรยากาศ
อย่างไรเพื่อให้มีการนำ core values ไปใช้ในองค์กร

ถ้าจะพูดเรื่อง core values กับผู้ปฏิบัติงาน ต้องแสดงรูปธรรมการปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับ core
values แต่ละประเด็น

อ.จิรุตม์ แนะนำว่าทีมงานจะเกิดความเข้าใจได้ดีถ้าใช้ core values ในการประเมินวิธีการ
ทำงานของทีม

ทางเลือกต่างๆ ในการใช้ประโยชน์เรื่อง core values

1. ทบทวนว่า core values ที่ฝังตัวอยู่ในองค์กร ซึ่งอาจจะอยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการนั้นมี
อะไรบ้าง อาจจะมีทั้งสิ่งที่ดี และสิ่งที่ไม่ดี
2. หาตัวอย่างการใช้ core values ที่พึงประสงค์ พร้อมทั้งรูปธรรมการปฏิบัติที่เคยเกิดขึ้นแล้ว
ในองค์กร เพื่อทำความเข้าใจความคาดหวังขององค์กร
3. เลือก core values บางประเด็นมาสื่อสารด้วยคำพูดง่ายๆ เช่น “ทำงานประจำให้ดี มีอะไร
ให้คุยกัน ขยันทบทวน”
4. ทบทวนวิธีทำงานหลังจากทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพว่ามีการใช้ core values ประเด็นใด มี
โอกาสที่จะใช้ให้ลึกซึ้งขึ้นอย่างไร หรือจะเพิ่ม core values ประเด็นใดได้อีก

อนวัณน์ สุขชุดิกุล

22 พฤศจิกายน 2548 เวลา 19.40 น.

เป้าหมายของการให้คำปรึกษา

งานที่ประสบความสำเร็จเริ่มต้นด้วยเป้าหมายที่ชัดเจน การเป็นโค้ชที่ประสบความสำเร็จในแต่ละครั้งก็ควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน

ที่ปรึกษามักจะสับสนระหว่างเป้าหมายของการให้คำปรึกษา กับ เป้าหมายของการพัฒนา

	เป้าหมายของการให้คำปรึกษา	เป้าหมายของการพัฒนา
เป็นหน้าที่ของใคร	ของโค้ชหรือที่ปรึกษา	ของผู้รับการโค้ช
จุดเน้นอยู่ที่ไหน	ผลลัพธ์ของการให้คำปรึกษา	คุณภาพงานที่ดีขึ้น
ตัวอย่าง	ทีมงานมี awareness เพิ่มขึ้น ทีมงานมีความเข้าใจเป้าหมายของงานและสามารถใช้เครื่องมือคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ	อัตราการติดเชื้อไวรัสของเจ้าหน้าที่ลดลง

การสกัดบทเรียน ต้องใช้เนื้อหาเป็นเพียงเครื่องมือ

การประชุมเชิงปฏิบัติการของ พรพ. หรือการประชุมกลุ่มที่ปรึกษา/ผู้เยี่ยมสำรวจของ พรพ. มีเป้าหมายหลักเพื่อสกัดหรือสรุปบทเรียนจากการทำงาน ซึ่งจะต้องผ่านการไตร่ตรองด้วยคำถามพื้นฐานชุดหนึ่ง โดยทบทวนจากเนื้อหาการทำงานที่ผ่านมา

แต่สิ่งที่เกิดขึ้นมักจะยังไม่บรรลุผลที่ต้องการ เพราะผู้เข้าร่วมประชุมสนใจเนื้อหามากกว่ากระบวนการทำงาน ผลการประชุมจึงมักจะออกมาในลักษณะของการบรรยายซ้ำในสิ่งที่ผ่านมา แต่ไม่เกิดการสร้างความรู้ใหม่

เนื้อหาเป็นเพียงพาหนะเพื่อสร้างบทเรียน แต่ไม่ใช่ตัวบทเรียน คำตอบของการแก้ปัญหาเป็นเรื่องของโรงพยาบาล คำตอบของที่ปรึกษา/ผู้เยี่ยมสำรวจอยู่ที่การส่งเสริมกระบวนการพัฒนาคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ

คำถามพื้นฐานเพื่อสกัดบทเรียนจากการทำงาน คือคำถามที่ใช้ใน AAR

1. สถานการณ์เป็นอย่างไร
2. เป้าหมายคืออะไร
3. ในระหว่างการทำงาน พบปัญหาอุปสรรคอะไร ใช้ approach ในการแก้ปัญหาอย่างไร ทำไมจึงทำอย่างนั้น มีหลักคิดอะไร มีข้อมูลอะไร
4. อะไรที่ประสบความสำเร็จ ทำไมจึงสำเร็จ มีการใช้ model อะไร ใช้ approach อย่างไร บังคับเอื้ออะไร
5. อะไรที่ไม่ประสบความสำเร็จ ทำไมจึงไม่สำเร็จ จะปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดีขึ้นได้อย่างไร

การพูดถึงปัญหาและการแก้ปัญหของโรงพยาบาล จึงเป็นเพียงข้อแรกของการสร้างบทเรียน แต่เราไปไม่ถึงข้ออื่นๆ ที่เหลือ เพราะติดอยู่กับสถานการณ์ตรงนั้น

การนำเสนอรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ในส่วนที่เป็นเนื้อหา ผู้เข้าร่วมประชุมจะทนฟังได้ไม่นาน และจะสูญเสียความตั้งใจฟังในเวลาไม่นาน สุดท้ายไม่เกิดประโยชน์ ไม่กระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความคิด ไม่เกิดปัญญา ที่ปรึกษาของ พรพ.จึงฟังหลักเลียงที่จะใช้เวลานานๆ กับเรื่องเนื้อหา แต่ควรฝึกที่ก้าวไปสู่การสร้างบทเรียนหรือหลักการที่สามารถนำไปใช้กับเรื่องอื่นได้อย่างกว้างขวาง หรือฝึกที่จะประยุกต์ใช้หลักคิดกับปัญหาต่างๆ

มุมมองคุณภาพ กับ มุมมองเชิงวิชาชีพ/เทคนิค

การแยกส่วน บางครั้งก็สร้างปัญหา บางครั้งก็มีความจำเป็น

เมื่อนำ clinical tracer เข้ามาใช้ จะเริ่มเห็นปัญหาชัดเจนเรื่อยๆ ว่าหากทีมงานไม่เข้าใจมุมมองเรื่องคุณภาพ จะเอามุมมองเชิงวิชาชีพหรือมุมมองเชิงเทคนิคเข้ามาครอบงำ เนื่องจากเป็นสิ่งที่คุ้นเคย หารายละเอียดได้มากกว่า ใช้ความคิดน้อยกว่า

ประเด็นเชิงคุณภาพ กับประเด็นเชิงเทคนิคเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกัน และบางครั้งแยกกันได้ยาก แต่หากไม่ระมัดระวังให้ดี ประเด็นเชิงคุณภาพจะหายไปจากการตามรอยคุณภาพทางคลินิก

คำถามที่ควรใช้เพื่อจะไม่ละเลยประเด็นเชิงคุณภาพ

1. ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดคืออะไร สำคัญอย่างไร มีปัญหาอะไร
2. ทีมงานทำอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่าขั้นตอนนั้นมีคุณภาพ มีความเสี่ยงที่จะไม่เป็นไปตามที่ออกแบบระบบงานไว้อย่างไร มีการเตรียมทรัพยากรให้พร้อมอย่างไร มีการควบคุมกำกับเพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการปฏิบัติตามอย่างไร มีการติดตามตัววัดผลสำคัญอย่างไร (PDSA)
3. การพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ใช้แนวคิดและเครื่องมืออะไรไปแล้ว มีโอกาสที่จะใช้แนวคิดและเครื่องมืออื่นๆ มาผสมผสานให้เกิดประโยชน์มากขึ้นได้อย่างไร

อนุวัฒน์ ศุภชุตikul

หลังการประชุม HA Forum สามประสาน

22 พฤศจิกายน 2548 เวลา 20.17 น.

เก็บตกจากบางแสน

เวลา พรพ.จัดประชุมที่ต่างจังหวัดครั้งใด มักจะพูดกันเล่นๆ ว่ามาประชุมที่ทะเล แต่ไม่มีโอกาสเห็นทะเล

The Tide Resort เป็นสถานที่จัดประชุมที่ พรพ.ชอบ ไปแล้วติดใจ ขอไปอีก ทั้งระยะทางที่ไม่ไกลเกินไป ห้องพักที่ดี บรรยากาศริมทะเลที่เงียบสงบไม่อีกที่กวนวาย

ไปถึงที่แล้วจะได้สัมผัสกับบรรยากาศของที่นี่เพียงใด ไม่ใช่อยู่ที่ตารางการประชุม

เมื่อครั้งที่แล้ว ได้มีโอกาสออกไปเดินๆ วิ่งๆ ตอนเช้าไปทางทิศใต้ พยายามไปหาบ้านพักของโรงเรียนเก่าที่เคยไปเผาปูนปลากันกัน แต่ก็จำไม่ได้ว่าเป็นหลังไหน

ได้พบกับคุณป้าเจ้าของห้วงยางที่กำลังกวาดทำความสะอาดหาดทรายอยู่ ได้เข้าไปคุยด้วย ได้ทราบถึงความเป็นชุมชน ความรับผิดชอบ ความรักเคารพต่อกันน้ำใจ ความพยายามของเทศบาลที่จะจัดการขยะชายหาดให้หมดจด มีการจัดรถดูดขยะชายหาดมาทำงานทุกเช้า มีการกันหุ่นไว้นอกฝั่งเพื่อกันขยะจากภายนอกและจัดให้มีเรือดูดขยะที่มาติดหุ่น ส่วนพ่อค้าแม่ค้าชาวเดินชาวห้วงทั้งหลายก็ร่วมมือกันกวาดหาดทรายบริการรอบๆ ให้ดูสะอาดงามตา

ในประชุมครั้งนี้ได้มีโอกาสมานอนบางแสนสองคืน

ตื่นเช้าวันจันทร์ เห็นพระอาทิตย์ครึ่งดวงอยู่กลางท้องฟ้าสว่างไสว จึงเอา VDO ที่เมื่อคืนเพิ่งปรับให้ทำงาน digital zoom x120 มาถ่ายให้เห็นหลุมร่องต่างๆ บนพื้นผิวดวงจันทร์

ห้องพักอยู่ริมสระน้ำด้วย อยู่ติดถนนชายหาดด้วย มองไปที่ถนน ต้นไม้ไม่ไหวติง มองกลับมาทางด้านสระน้ำ เห็นต้นไม้ไหวอย่างรุนแรงราวกับถูกพายุ จนคิดว่าไม่ใช่ลมธรรมชาติ อาจจะเป่าเพราะแรงเครื่องปรับอากาศ ต่อเมื่อออกไปนอกห้องจึงได้สัมผัสลมธรรมชาติที่ค่อนข้างเย็น นึกว่าเย็นแต่ที่บางแสน กลับมากรุงเทพ คนกรุงเทพก็บอกว่าลมหนาวมาแล้ว

ไปเดินๆ วิ่งๆ ส่องชายหาดยามเช้า ถึงหน้าโรงแรมของ ททท. เห็นวิธีการเก็บขยะของลุงเจ้าของแก้อีตูน่าสนใจ คือกวาดทั้งทรายและขยะใส่ตะแกรงพลาสติกแล้วก็ร้อยเอาทรายออก เหลือแต่ขยะล้วนๆ ได้คุยกับลุงเจ้าของแก้อี เรื่องขยะอีกครั้ง ได้ความว่าหุ่นที่วางไว้ในทะเลนั้นช่วยกันไม่ได้มากนัก เพราะอวนที่ห้อยจากหุ่นลงมายาวแค่ 1 ฟุต กันสาหร่ายไม่ได้ เพราะสาหร่ายมุดมาได้ลึกกว่านั้น ถ้าใช้อวนที่ยาวกว่านั้นก็จะถูกสาหร่ายลากจนขาด ส่วนที่พ่อค้าแม่ค้ารับผิดชอบทำความสะอาดตั้งแต่แก้อีขึ้นไปถึงถนนนั้น ลุงบอกว่าขยะข้างล่างมันเยอะมาก แต่สาหร่ายก็เอารถบรรทุกมาขนวันละสองคันรถแล้ว

ลุงบอกว่าค่าเช่าที่ของลุงแพงกว่าของคนอื่น เพราะอยู่หน้าโรงแรม ต้องจ่ายให้ ททท.ปีละสามหมื่นบาท จ่ายปีละครั้ง ของคนอื่นจ่ายให้เทศบาลปีละหกพันบาท คนเช่าจะนอนนานเท่าไรก็ได้ แก้อีตัวละสามสิบบาทเหมาไปเลย ราคานี้เป็นราคาที่เทศบาลควบคุมไว้

ถามลุงว่าถ้าเล่นน้ำทะเลจะคันหรือไม่ ลุงบอกว่าขึ้นอยู่กับจำนวนแมงกะพรุน ความคันเกิดจาก
ลูกแมงกะพรุนตัวเล็กๆ ที่เรามองไม่เห็น ช่วงนี้น้ำใสดีเพราะลมพัดออกจากแผ่นดิน ลุงบอกว่าทะเลที่
ไหนก็ใสทั้งนั้น แต่ถ้าช่วงไหนลมพัดเข้าจากทะเล จะทำให้น้ำทะเลขุ่นมาก

หลังประชุมยังได้มีโอกาสมาถ่ายรูปพร้อมกับผู้เข้าร่วมประชุมที่ชายหาด

หลังงานเลี้ยง เดินออกมาสำรวจชายหาดอีกครั้ง พบคนอยู่สองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งถืออุปกรณ์
สำรวจโลหะเกิดกวาดไปมาตามพื้นทราย อีกมือหนึ่งถือเสียมไว้ขุดทราย เวลาเข้าไปพุดด้วยจะไม่ค่อย
ตอบคำถาม เพราะพี่แกสวมหูฟังสำหรับรับฟังสัญญาณจากเครื่องตรวจจับโลหะ ตามดูได้ความว่า
ประกอบอาชีพหาเศษเหรียญที่ตกอยู่ตามชายหาด ถามว่าวันนี้ได้เท่าไรแล้ว คำตอบคือยังไม่ได้นับ
แสดงว่าคนถามถามคำถามผิด ถามคนหาเหรียญว่าคนอีกกลุ่มกำลังทำอะไรกันอยู่ ได้ความว่าเดิน
เก็บหอย ถามว่าหอยอะไร ตอบว่าหอยลาย ถามว่ามีหอยเสียบหรือไม่ ตอบว่าช่วงนี้ไม่มี จะมีตอน
หน้าฝน

ไปดูพวกที่เก็บหอย ปรากฏว่าหอยลายที่วานั้นไม่เหมือนหอยลายที่เราเอามากินกัน แต่เป็น
หอยที่มีเปลือกหนา และมีลายขีดเป็นเส้นขนานกัน ไม่ใช่เส้นไขว้กัน ไม่แน่ใจว่าจะเป็นหอยตลับหรือไม่

เช้าวันอังคาร เช่าจักรยานขี่ผ่านแหลมแท่นไปบนยอดเขาสามมุข ไปถึงช้าไปหน่อยเพราะดวง
อาทิตย์ขึ้นสูงแล้ว แต่ก็เห็นวิวรอบๆ ที่แปลกตาไปจากที่โรงแรม

บทสรุปก็คือ จะเห็นทะเลหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่โปรแกรมการประชุม แต่อยู่ที่ตัวเราเอง

อนุวัฒน์ ศุภชุตกุล

23 พฤศจิกายน 2548 6.38 น.